

Ciscar rampant

«Si don Vicente i don Teodoro ve-geren tot açò, farien uns ulls com taronges, no s'ho creurien» va reflexionar, sembla, en veu alta, Joan Fuster, la primera volta que va ser convidat a visitar la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat valenciana; esblaiat i incrèdul, com Blasco, com Llorente. Per d'altres raons, naturalment.

Fuster, al capdavant, sap, i no ho diu, qui ha posat la primera pedra de tot aquest monumental *tinglado*. Fuster, al capdavant, és de Sueca, i per als qui som de poble —«Jo també ho sóc» fa rient Ciscar quan li ho comente— l'elegant parament administratiu que s'hi exhibeix no deixa d'intimidarnos —per administratiu, per elegant, i, sospite, per valencià.

No es limita a riure el conseller, i s'enfila amunt: «L'administració autonòmica ha d'estar ben instal·lada, amb les dimensions adequades a les seues competències, per a ser una administració moderna i eficaç. Una administració capaç d'enfrontar-se al triple reptes a què està sotmesa: 1) Rebre les transferències competencials i poder assumir-les. 2) Crear una organització de nova planta de caràcter cultural i educatiu autonòmic. 3) Realitzar tot d'actes de govern».

Aquesta serà la tònica de l'entrevista. Un Ciscar gestor polític que, quan em decante una mica, m'intenta amollar un fragment del travat i coherent discurs amb què narra la seua política de realitzacions, en general, plausible. I no és que no m'interesse, alerta. Però en aquesta primera llarga xarrada que EL TEMPS ha mantingut amb «el nostre conseller... més

Ciprià Ciscar, conseller de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat valenciana, és un polític de fons, resistent. Un polític que ha anat recorrent tots els escalafons de l'ofici fins arribar al capdamunt. O quasi, per ara.

Vicent Martí

perillós» (definició que circula per alguns ambients nacionalistes valencians, i que tan bé reflecteix les relacions d'atracció/repulsió que hi mantenen, morbosos) he provat de fer-lo parlar d'ell mateix. I he confirmat allò que ja sabia: Ciscar és un polític. Donades l'escassetat i la miserabilitat que caracteritzen aquesta professió ací, al País Valencià, la cosa no deixa de ser una agradable sorpresa. Insòlita, a més.

Ciprià Ciscar, va nàixer el 22 de desembre de 1949, a Picanya, un poble de l'Horta Sud, que fita amb València. Capricornia, per tant, sembla encaixar, més o menys, amb la naturalesa bàsica d'aquest signe: Molt pacients i tenaços. Són capaços de qualsevol cosa per tal de triomfar. Aconsegueixen allò que es proposen a còpia de perseverança, pas a pas... Tendència a exagerar la importància de la vida terrenal. Avariciosos d'ells mateixos. Constants en els afectes i en els odís. Tenen una alta opinió de la pròpia persona.

Això, si més no, assegura el diable del paradís de Henry Miller. Potser encara és més determinant dir que Ciscar és casat amb Teresa Blat, advocadessa, i tenen una filla, Miriam. Deixem, però, que siga ell qui conte la seua biografia, des del principi, o quasi.

«Vaig estudiar als Agustins de València, mig pensionista, dinava al col·legi, però anava i tornava tots els dies a Picanya. Després d'un cert dubte en la tria de carrera —metge/advocat—, em vaig matricular en la Facultat de Dret de la Universitat de València. Era el curs 64-65 i a la Universitat començaven a prendre consistèn-

Ciscar, constant en els afectes i els odís.

IKONO

cia una contestació i una lluita contra la dictadura, a les quals em vaig anar incorporant.

Recorde algunes fites històriques del moviment estudiantil: la lluita contra el SEU, la caiguda d'aquell sindicat vertical obligatori d'estudiants, l'aparició i la progressiva extensió del Sindicat Democràtic d'Estudiants. Volíem democratitzar la Universitat i érem conscients que era una utopia, si no aconseguíem democratitzar tota la societat. Volíem canviar la societat, però, per a això, era imprescindible superar el franquisme. La nostra era una lluita fonamentalment antifranquista.

Més tard, els darrers cursos, comencí a incorporar al meu bagatge ideològic elements de valencianisme, de preocupació pel país, influït per la lectura de Fuster, i per alguns companys de Facultat que posaven un especial èmfasi en aquest aspecte de la lluita per les llibertats».

—*Anem per parts, si li ve de gust. Posem dates als esdeveniments.*

—Va ser aquell any 65 quan tingueren lloc les lluites més fortes contra el SEU. Açò, al meu entendre, fa que els que hi participàrem maduràrem políticament potser més de pressa que en altres circumstàncies. Caigut el SEU, es produeix un salt qualitatiu en el moviment estudiantil quan sorgeix a la llum un procés organitzatiu i democràtic, que, partint dels campus més avançats —Barcelona, Madrid, València...— va estenent-se per tot l'estat.

L'any 67 es va convocar una reunió de tots els delegats del Sindicat Democràtic de tot Espanya, per tal de constituir formalment el sindicat. L'assemblea va ser anunciada públicament —fins aleshores havien estat clandestines— i la policia en detingué molts. La resposta immediata dels estudiants —vaga general en quasi totes les Universitats— va significar un pas decisiu en l'eixamplament dels espais de llibertat de l'M.E.

—*D'acord, ¿però vostè què feia exactament?*

—Vaig ser el delegat del Sindicat de la Facultat de Dret del 67 al 70, si no ho recorde malament. Vaig participar en la Junta de Districte de la Universitat, la secretaria general de la qual estava en la nostra Facultat. En ser fundada la Unió d'Estudiants Democràtics de les Facultats de Dret d'Espanya, la secretaria general també fou duta per nosaltres.

—*Durant tota aquesta etapa tan*

agitada, ¿cap dels seus condeixebles feixistes no el va amenaçar de trencar-li la cara?

—Sí, és clar. Però això no va passar mai. Nosaltres no érem ja un gueto, sinó que havíem guanyat les eleccions en aquella Facultat, érem majoria. Naturalment que trobàrem resistència, entrebancs i crispacions quan convocàvem accions de protesta, però actuàvem amb fermesa des d'aquesta legitimitat. El Sindicat, a Dret, a tots els efectes, era la representació legal de l'estudiantat. I així ens era reconegut per les autoritats acadèmiques —fins i tot ens cediren locals sindicals més o menys equipats.

—*¿N'era conscient, vostè, ja aleshores, que allò de la política se li donava bé? (Somriu, com demanant perdó, i dubta, Ciscar.)*

—No sé... Sí que sé que jo no concebía aquell compromís com una activitat de política professional, i tampoc no ho podia veure com una pràctica de política normalitzada, sinó que, més aviat, ho vivia com una lluita. Una lluita on convergíem molts i on les raons per adherir-s'hi eren tant de caràcter ètic, moral i vivencial, com estrictament polítiques.

—*Perdó, no insinue que vostè aleshores ja sabia que havia de ser conse-*

ller d'educació l'any 86... Amb tot, li note una certa resistència a l'hora de parlar del seu passat d'aprenent de polític, o de la que ha esdevingut la seua professió.

—No crec que siga exactament això. He dedicat molts anys al treball polític, d'una o altra manera, la qual cosa, en general, m'ha satisfet. Pense que això m'ha permès desplegar més un aspecte de la personalitat, vincular-me més als problemes del nostre poble i fer per anar solucionant-los, d'acord a circumstàncies molt diferents.

D'altra banda, no hi ha dubte que tots som molt nous —cada vegada menys, és clar— en l'activitat pública, o en la política institucional. Com també és cert que el meu compromís democràtic actiu no va començar el 75 o el 77, sinó el 65. I n'estic orgullós. Una altra cosa és anar exhibint-ho a tort i a dret com si estiguesses demanant medalles. Això no, en absolut. Cadascú hi ha fet el que ha pogut, o el que ha trobat convenient, i trobes que no és un assumpte a retraure especialment. Cadascú té la seua biografia política i en la meua no trobe cap classe de mèrit...

—*No obstant això...*

—Només em molesta quan es diu el

«Quan algú dubta del meu passat de compromís, em fa saltar».

va concedir a Picanya el títol d'Honorable.

—¿Va entrar en el PSPV-PSOE de la mà d'algú?

—La meua entrada en el Partit Socialista és conseqüència d'un acte reflexiu molt seriós, i es produeix després de la unitat, de la integració, pel PSPV i el PSP en el PSOE valencià. Entre a partir d'aquell moment, any 78. I ho faig perquè, al meu entendre, el Partit Socialista té unes respostes i uns plantejaments del tot vàlids per canviar, en un sentit igualitari, la societat valenciana.

—Però vostè, en un principi, semblava tenir connotacions albinyanistes...

—Cal no oblidar que en aquell moment Albinyana era el president del Consell pre-autonòmic i, indubtablement, era l'home més representatiu del PSPV. Això és un fet cert. I ja el coneixia de la Facultat i dels meus primers contactes amb el partit; teníem una bona relació. La mateixa que tenia amb Joan Lerma, que dintre del partit, en aquell moment, estava en una posició idèntica a la d'Albinyana.

—¿Quina valoració en fa, de la presidència d'Albinyana?

—Trobe que el Partit Socialista, a través del president del Consell, va fer un intent seriós d'encetar la construcció d'aquest país. El que passa és que es donaven unes condicions —no hi havia cap classe de transferències— poc propícies per a fer coses. I, sobretot, cal tenir en compte quina era l'actitud de la dreita. Una dreita en procés d'afiançament polític i disposada a entrebancar al màxim l'accés a l'autonomia. Era una etapa difícil, en la qual no podia haver-hi unes realitzacions clares, en la qual no es podia avançar, en la qual, en no posseir la majoria per poder governar, tot era summament difícil.

—I el president dimití. ¿Què opina de la dimissió de càrrecs públics?

—La dimissió, inqüestionablement, és una possibilitat d'eixida que un polític sempre té. Ara, entenc que els compromisos s'han d'assumir amb serietat, no improvisadament. Cal fer una valoració prèvia i racional, cal ser conscient que serà difícil, que hi haurà problemes i que cal enfrontar-s'hi per tal de superar-los. Abans d'una dimissió, cal haver fet tot l'esforç necessari per avançar, per dur endavant una política. Quan això ja no és possi-

contrari. Quan algú, interessadament, intenta desdibuixar o embrutar una trajectòria que, amb independència dels errors comesos, un sent com a molt honesta, com a molt seua. En aquests casos sí que note que em molesta. Per exemple, jo no conte mai, si no se'm pregunta, que l'any 67 vaig passar per una presó franquista. Això no té cap mèrit, fóra millor que no s'hagués produït, i no sols per mi sinó per d'altres milers de ciutadans que ho van passar molt pitjor. Ara, quan algú tracta de dubtar d'un passat de compromís i treball per la democràcia i pel país, em fa saltar, sí.

—¿Què fa en acabar la carrera?

—La mili, per terra, a Marines, prop de Lliria. Vaig ser expulsat de les milícies universitàries per «agitador estudiantil», segons terminologia a l'ús, i no crec que m'afectàs massa. Després, ja llicenciat, comence, no sense temor i inseguretat, a fer d'advocat. Toque el dret laboral —la meua companya, era la meua dona, n'és especialista—, l'administratiu, el penal... Són els primers 70.

—I ja mort Franco, l'any 76, sorprenentment, és elegit alcalde del seu poble, Picanya.

—Sorprenentment, sí. Aquelles eleccions pre-democràtiques foren

convocades per renovar aquells alcaldes que ja duraven més de sis anys, segons prescrivia una llei del senyor Fraga. La Junta Democràtica, a pesar del caràcter franquista de les regles de joc, va decidir participar-hi en alguns municipis. A València, presentaren Serafín Ríos Mingarro, que, amb aquell cens tan controlat, va ser derrotat pel qui ja era l'alcalde, Ramón Izquierdo. A Picanya, avalats per centenars de firmes, ens presentàrem, i em vaig trobar, per la diferència d'un vot, alcalde del meu poble.

—Un alcalde que prompte comença a ser conegut i reconegut per totes les forces polítiques democràtiques i nacionalistes...

—Un ajuntament que degué dur avant una política municipal popular i progressista quan en les eleccions democràtiques del 79, ja sota les sigles del PSPV-PSOE, el poble de Picanya ens renovà la confiança de manera aclaparadora: de tretze regidors, dotze eren nostres, i un del PC. Un ajuntament que va ser el primer a batejar una plaça amb el nom de País Valencià. Un ajuntament valencià que va ser el primer a demanar l'autonomia per l'article 151, per la qual cosa l'aleshores president del Consell pre-autonòmic, Josep Lluís Albinyana,

ble, quan perdem la confiança del propi partit, s'imposa la dimissió.

—*Pel que fa a l'actitud de la dreta valenciana durant la transició, volia demanar-li si ha llegit les declaracions d'Emilio Attard a EL TEMPS, publicades no fa massa.*

—Si, i amb interès. Vull creure que els canvis d'opinió sempre són sincers. I està molt bé que el senyor Attard reconega que des d'una política malaltissament anti no es pot construir res de bo. Però no està de més reconèixer també que és un qui s'ha equivocat. No té sentit que un rectifique i oblide la responsabilitat que ha tingut en aquests plantejaments ara rebutjats.

—*La vespra del 9 d'Octubre del 77, a Alacant, va morir, a conseqüència d'una agressió feixista, Miquel Grau. Vostè va ser un dels advocats d'aquell cas...*

—Jo vaig ser l'advocat de l'acusació privada, familiar. I Juan Maria Bandrés ho fou de l'acusació popular, una iniciativa ciutadana que, crec recordar, era la primera volta que s'acceptava en un juí. Amb mi, es posaren en contacte Carles Dolç, dirigent de l'MC, partit amb el qual simpatitzava Miquel, i la família Grau. La sentència condemnatòria ja és ferma, però aquell juí, com no podia ser d'una altra forma, adquirí unes dimensions polítiques innegables.

—*¿Com va anar la col·laboració amb Bandrés?*

—Bé, molt bé. Les circumstàncies en les quals ens vam conèixer no eren gens agradables, però la relació fou prou càlida. Ell, a més, ja simpatitzava amb els valencians; durant un dels últims estats d'excepció va ser confinat en un poblet de la província d'Alacant que ara no recorde. Contava amb gràcia l'estupor que va produir entre tota la població veure com aquell «roig perillós», la nit de Nadal, no sol's anava a missa sinó que també combregava. Va fer-hi molts amics. No és estrany.

—*Tornem, si li sembla, a la seua pràctica política dins del partit i en les institucions. Entrada al PSPV el 78, sent ja alcalde...*

—I poc després de les eleccions locals del 79 sóc elegit secretari general comarcal de l'Horta Sud, any 80. El 15 de setembre del 81 sóc nomenat conseller de Cultura en un govern preautonòmic presidit per Enrique Monsonís, d'UCD, i on la Conselleria d'Educació està en mans de la senyoreta María Desamparados Cabanes.

En el congrés de Benicàssim passe a ser membre de l'executiva de País, i

posteriorment, entre en la Diputació de València, on assumec la presidència de la comissió de Cultura. En aquest respecte, cal recordar que la Conselleria de Cultura no disposava encara de cap competència transferida.

L'any 83, obtinguda la majoria absoluta pel PSPV en les primeres eleccions autonòmiques, passe a ser conseller d'Educació i Cultura del govern de la Generalitat. Al desembre del 84, en el XXX Congrés del PSOE, sóc triat membre del consell federal, i el 85, en el congrés d'Alacant, sóc nomenat vice-secretari general del PSPV-PSOE. Espere no haver-me equivocat en aquest precipitat resum.

—*Ampliem-lo una mica. ¿Com era, de prop, la Cabanes?*

—Sempre he procurat parlar amb molt de respecte de tota la gent perquè m'ha preocupat més la valoració política d'allò que es fa quan un ocupa un càrrec públic que les actituds personals. Ara, el que és cert és que, de prop, políticament, la senyoreta Cabanes no era res.

Feia la impressió que hi havia un plantejament molt enèrgic d'una possible política educativa i cultural, però jo no vaig veure res, sinó ineficà-

cia, i un clar objectiu polític: tractar d'evitar l'inici d'una via racional de recuperació de la llengua i la cultura d'aquest país. Res més. No va ser capaç ni d'articular un projecte raonable que obeís als interessos de la dreta. Va jugar només a la contra, sense voler, sense saber, sense poder construir res alternatiu.

—*En el congrés de Benicàssim va haver-n'hi prou i bo, ¿no?*

—No tant, home. A Benicàssim el partit va marcar una política i va elegir una direcció perquè la duqués a cap. Una política amb la qual em sentia plenament identificat.

—*L'anomenada tendència nacionalista...*

—Hi va quedar en minoria.

—*¿Sense rancor?*

—En la política, quan les experiències no han estat gratificants, o quan poden conduir a una certa amargor, rancor, o malenconia, cal superar-les ràpidament, ja que aquests elements negatius no són gens bons en l'activitat pública. En política, per poder seguir treballant, han de quedar sempre els elements positius.

—*En aquests últims anys, dins del PSPV, i cada volta amb contorns més definits i eixamplats, s'ha anat decan-*

tant una sensibilitat, una tendència, un corrent —com vostè vulga dir-ne— ciscarista. ¿Està d'acord que és així?

—A mi, sempre m'agrada, pel que fa a aquest tema, indicar i deixar ben clar que la política que s'està fent des de les institucions és la política aprovada en els congressos del partit. És una aplicació d'una política elaborada col·lectivament i no la plasmació d'una política personal.

Dit això, i pel que fa al meu departament, cal insistir que aquesta política socialista no és altra que una defensa de totes les llibertats, de les llibertats en el seu conjunt. Des d'aquest punt de vista, les llibertats nacionals, la defensa de la nostra cultura, la defensa de la nostra llengua, és un aspecte més de la nostra defensa global de les llibertats d'una societat. Això està assumit pel conjunt del partit, i no és una bandera personal de ningú.

—Potser, però no em negarà que entre els socialistes valencians hi ha sensibilitats més o menys proclius a aquests pressupòsits polítics.

—Entenc que per trajectòria personal, per compromís amb el que suposa tal recuperació cultural, per treball

institucional, això és evident. Però aquest és el projecte del PSPV, incorporat al programa del govern valencià, i no el projecte d'una persona o d'una part del partit.

—Vostè és l'autor de la Llei d'Ús...

—Jo em considere l'autor de l'avantprojecte de la Llei d'Ús i Ensenyament del valencià, el projecte era del govern, i la llei és del Parlament; això vol dir que és de tots els valencians, que obliga tots per igual.

—Tant la llei, com el ritme amb què s'està aplicant, han estat fortament criticats.

—Sí, alguns troben que la Llei és

—La configuració d'un projecte autonòmic global i viable necessita el concurs de totes les forces polítiques, cíviques i socials valencianes, sense exclusions. I, innegablement, la funció dels intel·lectuals en aquest esforç de futur, és primordial. I no sé si se'm podrà dir el contrari, però crec que des de la Generalitat s'han donat passes importants per tal d'incorporar tot d'intel·lectuals a aquesta tasca comuna.

—No m'estarà parlant del Consell Valencià de Cultura...

—No sols d'ell. El Consell troba la seua existència en el mateix Estatut d'Autonomia. En la mesura en què és una institució de la Generalitat la seua composició ve condicionada per la composició política de les Corts. Han de ser candidats consensuats.

—A hores d'ara, Fuster —supose que amb gran alleujament per la seua part— continua sent, com sempre, inconsensuable. En aquest mateix sentit, tampoc no són massa esperançadors els xocs que la seua Conselleria ha tingut amb l'equip de govern de la Universitat de València.

—Acotant la seua primera acotació, diré que Fuster ha prestat funcions assessores de relleu i importància a la Generalitat i a altres institucions públiques.

I, insistesc, la millor manera d'evitar qualsevol exclusió és dur a cap aquest esforç de futur constituent i integrador.

Quant a la seua segona observació, vull recordar que totes les Universitats valencianes han viscut un procés difícil, com és el canvi de model. Hem assistit al pas d'un model centralitzat a un model autonòmic de gestió universitària. Tots sabem que aquest canvi produiria tensions, conflictes puntuals, resistències, com així ha estat. Ara, aquests problemes han de resoldre's tot respectant la voluntat popular de dins i fora de la Universitat, i els àmbits de competència de les institucions —Generalitat, universitats.

Ara comencem una etapa creativa. Per això, és important establir una dialèctica fructífera i respectuosa de treball en comú. Si, a més, es basa en unes relacions personals molt bones i fluides —com les que mantenim amb el rector Lapiedra i el seu equip— potser el futur sí que serà esperançador. □

«Si continuem les relacions que ara mantenim amb l'equip del rector Lapiedra, el futur és esperançador».

massa «coactiva» —obligatorietat de l'ensenyament del valencià, article 18—, i d'altres asseguren que és totalment insuficient, que, per això, millor que no hi hagués Llei. Com a opinions, són del tot legítimes, l'una i l'altra, sempre que no s'oblidi que la Llei no és només per a una part dels valencians, sinó per a tots, que té plena vigència i que cal que s'aplique.

D'altra banda, estic convençut que la Llei és un instrument progressista. La Llei d'Ús, partint de la realitat i del reconeixement de la necessària igualtat lingüística en què encara no estem —sí, constitucionalment—, estableix els mecanismes necessaris perquè aquesta igualtat siga, també, real. Fer possible la cooficialitat determinada per la Constitució i l'Estatut, fer possible una total igualtat, és un objectiu progressista i un projecte a realitzar.

—¿Quin paper han d'acomplir en aquest procés de normalització lingüística, de construcció nacional, els intel·lectuals?